

UNIUNEA EUROPEANA

Proiect finantat prin Phare

MUNICIPIUL
IAȘI

GUVERNUL
ROMÂNIEI

REVISTA ANTREPRENORUL TRANSFRONTALIER

nr.5

OFICIUL DE RESURSE PENTRU
COOPERARE ECONOMICĂ TRANSFRONTALIERĂ

Programe transfrontaliere implementate în România în perioada 2007 - 2009

Programul Phare CBC 2006 pe teritoriul României

Odată cu extinderea Uniunii Europene în 2004, relațiile cu vecinii au devenit principala prioritate a Uniunii pe plan extern. Așadar a fost nevoie de o nouă politică de vecinătate, care să se potrivească noii Europe.

Prin Politica Europeană de Vecinătate s-a dorit atenuarea liniilor care despart Uniunea de vecinii săi. Uniunea Europeană a dorit și dorește să transforme actuala cooperare cu vecinii săi într-un parteneriat strâns pe plan economic, politic, cultural și din punctul de vedere al siguranței și securității. Această politică Europeană de Vecinătate a urmărit să aibă un impact pozitiv asupra cooperării transfrontaliere. În acest mod se cheltuie mai mulți bani pentru cooperare transfrontalieră, iar mecanismele de finanțare au fost reunite sub un numitor comun, ceea ce a facilitat implementarea proiectelor. Pentru aplicanți a fost mai benefic respectarea principiului parteneriatului, care reprezintă o condiție sine qua non de acordare a finanțării. Acest lucru a însemnat ca proiectele eligibile să includă beneficiari din cel puțin două țări vecine, care au operat în parteneriat în cel puțin două dintre următoarele situații: dezvoltare, implementare, personal, finanțare.

În cadrul Programului de Vecinătate 2004-2006, România a beneficiat de finanțare europeană prin instrumentul de finanțare Phare CBC (cross-border cooperation) 2004-2006.. Scopul general al proiectelor finanțate prin intermediul Phare CBC au urmărit să promoveze cooperarea dintre regiunile de graniță în țările Europei Centrale și de Est cu regiunile adiacente din țările vecine și să ajute astfel regiunile de graniță în Europa Centrală și de Est să treacă peste problemele specifice dezvoltării. S-a urmărit de asemenea să promoveze crearea și dezvoltarea de rețele de cooperare pe ambele părți ale graniței și stabilirea de legături între aceste rețele și cele mai dezvoltate ale Comunității. Domeniile acoperite de aceste proiecte: extinderea și consolidarea sectorului turistic, cooperarea economică transfrontalieră, dezvoltarea infrastructurii transfrontaliere de transport și de graniță, îmbunătățirea activităților de management a mediului în zona transfrontalieră și proiecte mici. Programul s-a adresat organizațiilor non profit și autorităților locale din județele de frontieră.

În cadrul **Programului de Vecinătate România - Bulgaria PHARE CBC 2006**, au semnat Contracte de Grant un număr de 49 de beneficiari, cu o valoare însumată a proiectelor de 10.932.173.77 milioane Euro, dintre care fonduri Phare au reprezentat 7.314.284,79 milioane Euro.

În cadrul **Programului de Vecinătate România-Ungaria PHARE CBC 2006** a fost contractat un număr de 49 de proiecte cu o valoare de 7.605.428,64 milioane euro, fondurile Phare reprezentând 4.997.925,95 milioane euro.

Programul de vecinătate **România- Ucraina** Phare CBC 2006 a reușit să strângă un număr de 41 de proiecte pentru care a fost semnat contract, cu o valoare de 11.706.609,11 milioane Euro, dintre care fondurile Phare au însumat valoarea de 6.731.289,21 milioane euro, proiecte care au vizat cele 5 județe de pe granița romano-ucraineană: Satu Mare, Maramureș, Suceava, Botoșani și Tulcea.

Prin programul Phare CBC 2006 **România - Republica Moldova** au fost accesate fonduri în valoare de aproximativ 13.483.435,01 milioane de Euro pentru finanțarea proiectelor de cooperare transfrontalieră între România și Republica Moldova în domenii ca: protecția mediului și a naturii, managementul teritoriului și al frontierei, dezvoltare economică locală, turism, educație și servicii sociale și activități "people to people", finanțarea Phare reprezentând 8.949.579,80 milioane euro. Prin acest program 73 de beneficiari au obținut finanțare. Această zonă este frunțașă în acceasarea acestor tipuri de proiecte după cum bine se observă din numărul de proiectele câștigate și valoarea sumele contractate. Un număr de 59 de proiecte au fost contractate prin **Programul de Vecinătate România – Serbia PHARE CBC 2006** cheltuindu-se astfel 10.628.222,59 milioane de euro, fonduri Phare 6.984.731,85 milioane Euro.

Urmare a analizei privind accesarea finanțărilor europene prin intermediul Programului de Cooperare Transfrontalieră Phare CBC 2006, constatăm că au fost atrase aproximativ 35 milioane de euro fonduri Phare, și au fost contractate un număr de 271 de proiecte.

Începând cu 2007, după intrarea României și a Bulgariei în Uniunea Europeană, granițele externe ale Uniunii au trecut printr-o nouă transformare. Granițele României cu Serbia, Ucraina și Moldova au devenit și granițele externe ale Uniunii Europene.

Programele de vecinătate care vor fi implementate în parteneriat începând cu 2007 de către România și vecinii săi din afara granițelor Europei (Serbia, Moldova și Ucraina) se vor baza pe experiența și lecțiile programelor anterioare și vor continua promovarea dezvoltării socio-economice în zonele de frontieră ale Uniunii Europene.

Drd. Cătălina Gabriela Lucaci

***Rolul asociațiilor profesionale în promovarea culturii
despre risc și a managementului riscului.***

***Studiu de caz The Professional Risk Manager's
International Association (PRMIA) Bucharest Chapter***

Dr. Valentin Petru MĂZĂREANU

Co-Regional Director PRMIA Bucharest Chapter
Project Manager www.managementul-riscurilor.ro

Drd. Alina MARIN

Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor,
Universitatea "Alexandru Ioan Cuza" din Iași

Este deseori adusă în discuție importanța implementării unei culturi a riscului și a managementului riscului în cadrul unei organizații. Un rol aparte în atingerea acestui deziderat îl are prezența în mediul de afaceri a organizațiilor profesionale ce au ca scop definirea și promovarea celor mai bune practici în managementul riscului și profesiei de management al riscului. La nivel internațional există destul de multe astfel de organizații, însă una dintre ele se remarcă prin seriozitatea cu care abordează domeniul, fapt care a determinat extinderea sa în 182 de țări și înregistrarea unui număr de 52.941 membri (la data de 1 septembrie 2008). Din 4 august 2008 există și în România *The*

Professional Risk Manager's International Association (PRMIA) Bucharest Chapter¹.

Asociația s-a lansat în România având ca scop promovarea conștientizării importanței managementului riscului prin organizarea de evenimente cu subiect specific (conferințe, dezbateri publice sau în mediul virtual, grupuri de studii etc.), promovarea programului de certificare *The Professional Risk Manager (PRM)* și a programelor asociate, dezvoltarea unui cadru de facilitare a comunicării între profesioniștii și practicienii din domeniul managementului riscului din România.

Implicarea PRMIA în promovarea celor mai bune practici în managementul riscului este simțită la nivel global. La începutul anului 2008 asociația a derulat un studiu la nivel internațional acumulând răspunsuri de la peste 1500 de participanți. Subiectul studiului a fost identificarea nivelului de dezvoltare a celor mai bune practici în managementul riscului la nivel de întreprindere (Enterprise Risk Management - ERM)².

Astfel, la întrebarea privind gradul de dezvoltare a programului ERM, 41,15% dintre repondenți au afirmat că își desfășoară activitatea într-o organizație care are implementat un astfel de program, 26,54% au programul în curs de dezvoltare, 9,23% se află în stadiul de planificare a implementării, 12,88% se află în proces de dezbateri a importanței unui astfel de plan iar 10,19% nu au în plan implementarea unui program ERM.

Pentru a identifica care metodologie este cea mai bine primită, repondenții au fost puși să numească ce metodologie au implementat sau ar fi dispuși să implementeze în viitor. Astfel, 60,22% au afirmat că ar prefera o metodologie dezvoltată intern, 27,05% ar alege COSO (Committee of Sponsoring Organizations), 5,76% ar viza alte standarde (precum Basel II sau Australian/New Zealand RM Standard 4360) iar restul de până la 100% au ales metodologiile The Australian Prudential Regulatory Authority (APRA) și The Canadian ERM Standard (CAN-CSA-Q850-97).

Un alt aspect important scos în evidență de studiul realizat de PRMIA se referă la factorii de succes în proiectele ERM. 27,23% din repondenți au considerat că trainingul și conștientizarea sunt cei mai importanți factori, 20,57% au numit entuziasmul de la nivelul de conducere transmis către nivelurile inferioare, iar 14,92% au ales ușurința în folosirea instrumentelor. Până la 100% au mai fost alese familiaritatea cu instrumentele, compensațiile, impunerea, cultura despre risc, strategia de comunicare bine definită, resursele adecvate etc.

¹ PRMIA Bucharest Chapter este administrată de Valentin P. Măzăreanu, doctor și profesor asociat în cadrul Facultății de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, România și Athanasios Papanikolaou din cadrul Ernst&Young, Atena, Grecia, ambii în calitate de directori regionali.

² ***, *Enterprise Risk Management (ERM): A Status Check on Global Best Practices*, A Survey by the Professional Risk Managers' International Association, may 2008, accesat în 11.09.2008, la http://www.prmia.org/chapter_pages/montreal/

Studiul amintit surprinde și alte aspecte, precum identificarea instrumentelor folosite în managementul riscului la nivel de întreprindere sau a resurselor folosite în crearea unui climat de înțelegere a celor mai bune practici în ERM (ex.studiile de actuariat, certificările în managementul riscului, participarea la conferințe, forumuri și seminarii etc.), stabilirea relațiilor de raportare în practica ERM și a scopurilor ERM.

Pentru a scoate în evidență rolul unei astfel de asociații în promovarea culturii despre risc și a managementului riscului într-un anumit spațiu geografic, am derulat un studiu pe bază de interviu cu o serie de directori regionali din alte state. Filialele studiate în acest interviu aparțin atât unor țări dezvoltate, cât și unor țări în curs de dezvoltare. Întrebările adresate au vizat trei direcții:

- Care a fost nivelul culturii despre risc și managementul riscului înainte de PRMIA Chapter?
- Care a fost rolul PRMIA Chapter în formarea unui mediu de conștientizare a importanței managementului riscului în cadrul unei organizații?
- Cum ajută PRMIA Chapter mediul de afaceri?

Răspunsurile au urmat în linii mari același tipar. Directorii regionali din zonele dezvoltate economic au afirmat că practica managementului riscului și prezența în cadrul organizațiilor a culturii despre risc și managementul riscului exista și înainte de PRMIA (fie datorită strategiei organizației, fie datorită prezenței pe piață a altor organizații cu rol în promovarea importanței managementului riscului). În contrast, în zonele mai puțin dezvoltate managementul riscului era o practică a marilor companii internaționale și a sectorului financiar-bancar.

Fie că se au în vedere zonele dezvoltate, fie că se tratează zonele mai puțin dezvoltate, rolul PRMIA în formarea unui mediu de conștientizare a importanței managementului riscului se manifestă în mai multe direcții: organizarea de conferințe publice, forumuri și întâlniri ale membrilor dintr-o anumită zonă geografică în care se dezbate aspecte legate de managementul riscului³, organizarea de evenimente educaționale (cursuri și sesiuni de training) fie ca unic organizator, fie în parteneriate cu diverse facultăți sau universități prin care se asigură formarea participanților într-un domeniu asociat managementului riscului (ex. managementul riscului de credit, bazele managementului riscului, managementul riscului în cadrul unei organizații etc.), furnizarea unei platforme online de management al resurselor umane (cerere și ofertă de locuri de muncă pentru specialiști în managementul riscului).

Cât privește asistarea mediului de afaceri, directorii intervievați au amintit de existența certificării PRM (Professional Risk Manager), un program de certificare afirmat ca și standard global pentru profesioniștii din zona managementului riscului financiar. Totodată, certificarea PRM se manifestă ca un indicator al excelenței în managementul riscului, furnizând un plus de valoare

³ Aceste evenimente sunt organizate periodic de către fiecare filială și se bucură de participarea unor personalități internaționale în calitate de speaker (vorbitor în cadrul unei conferințe).

imaginii individuale, dar și a întregii organizații. Orientarea către asistarea mediului de afaceri a filialelor PRMIA a dus la decizia unanimă de a promova un nou program de certificare, Associate PRM, destinat celor aflați la început de drum în zona managementului riscului sau celor care nu lucrează direct în acest domeniu, dar interacționează cu practici și concepte specifice managementului riscului.

Pentru a înțelege avantajele programului de certificare promovat de PRMIA facem, în cele ce urmează, o prezentare comparativă a acestui program cu cel oferit de o altă asociație internațională cu o activitate considerabilă, Global Association of Risk Professionals (GARP), programul Financial Risk Manager (FRM).

Tabel 1 Studiu comparativ PRM - FRM

Organizația	GARP (http://www.garp.com/)	PRMIA (http://prmia.org/)
Anul înființării	1996	2002
Scop / Misiune	Să reprezinte prima asociație profesionistă a managerilor de risc, administrată de și în scopul membrilor ei, dedicată dezvoltării profesiei de manager de risc prin educație, training și promovarea celor mai bune practici la nivel global.	Să furnizeze un forum liber și deschis în scopul promovării standardelor și celor mai bune practici în managementul riscului.
Membri la data de 01.09.2008	76.000	52.941

Organizația	GARP (http://www.garp.com/)	PRMIA (http://prmia.org/)
Taxa de membru	150 USD 50 USD pentru studenți Program de afiliere gratuit	100 USD pentru membrii susținători 50 USD pentru studenți 25 USD pentru membrii din piețele emergente Program de afiliere gratuit
Reprezentanță în România	-	Da
Avantaje ale membrilor	Newsletter lunar GARP Publicație bilunară GARP Risk Review Newsletter lunar FRM Alerte știri zilnic Reduceri la conferințele, seminarele anuale GARP Reduceri la cărțile GARP Acces la centrul de carieră	Newsletter lunar Reduceri și oferte speciale Acces la sistemul ROSE – un motor de căutare a resurselor informaționale dedicat comunității financiare și a managerilor de risc Acces la grupurile de studiu online în vederea certificării Acces la centrul de carieră
Certificarea promovată	FRM	PRM
Filosofia certificării	Examenul FRM ar trebui să reflecte, pe cât de mult posibil, practicile din viața reală și să testeze un manager nu doar din punct de vedere al abilităților și cunoștințelor tehnice, ci și din punct de vedere al abilității de a recunoaște problemele.	Certificatul emis de PRMIA stabilește un standard pentru evaluarea cunoștințelor, competențelor și integrității unui profesionist în domeniul managementului riscului. PRM reprezintă singurul program de certificare pentru managerii de risc aprobat la nivel global. Examenul testează cunoștințele și abilitățile

Organizația	GARP (http://www.garp.com/)	PRMIA (http://prmia.org/)
		candidaților de a aplica elementele esențiale ale managementului riscului financiar la situațiile întâlnite zilnic la locul de muncă.
Filosofia certificării	<p>Comitetul de organizare a examenului de certificare FRM consideră că modul modularizat de susținere al unui examen nu reprezintă o bună abordare în măsurarea abilităților candidaților de a lua decizii într-un mediu real.</p> <p>O astfel de abordare nu face decât ca examenul să fie mai ușor de trecut și nu măsoară adevărata capacitate de manager de risc a candidatului.</p> <p>CertIFICATELE se acordă doar candidaților care au trecut de examenul FRM și au făcut dovada unei experiențe practice de minim 2 ani.</p>	<p>Pentru a fi în concordanță cu nevoile profesioniștilor al căror timp este limitat, programul furnizează o mare flexibilitate, putând organiza un examen de șase ore într-o singură zi pentru cei ce doresc să susțină această evaluare într-o singură zi sau poate organiza patru examene separate, cu o durată de până la două ore, modulele putând fi susținute în orice ordine se dorește.</p> <p>Singura condiție în acest al doilea caz este obligativitatea susținerii tuturor modulelor în maxim doi ani.</p> <p>Obținerea unui rezultat favorabil la toate cele patru examene determină obținerea titlului de profesionist în managementul riscului (PRM).</p>
Structura	I. Analiză cantitativă –	I. Teorie financiară,

Organizația	GARP (http://www.garp.com/)	PRMIA (http://prmia.org/)
examenului	10% II. Managementul și măsurarea riscului de piață – 25% III. Managementul și măsurarea riscului de credit – 30% IV. Managementul riscului integrat și operațional, legislație, contabilitate și etică – 25% V. Managementul riscului în managementul investițiilor – 10% ⁴	Instrumente financiare și Piețe (25%, 36 întrebări, 120 minute) II. Fundațiile matematice ale măsurării riscului (20%, 24 întrebări, 120 minute) III. Practicile de management al riscului (30%, 36 întrebări, 120 minute) IV. Studii de caz, Standardul PRMIA a celor mai bune practici, conduită și etică, reguli (25%, 24 întrebări, 60 minute) ⁵
Costurile examinării (în funcție de tipul de membru și perioada de înscriere)	550 USD (înscriere timpurie) 750 USD (înscriere normală) 950 USD (înscriere târzie) (taxa de membru de 100 USD inclusă)	500 USD (examen complet standard) 450 USD (examen complet membrii susținători) 195 USD (un singur examen standard) 175 USD (un singur examen membrii susținători)
Reduceri	Da, pentru înregistrarea timpurie Se acceptă burse	Da, pentru grupuri de cel puțin 10 persoane din partea aceleiași organizații Se acceptă burse
Materiale de studii	Ghid de studii Materiale descărcabile gratuit Financial Risk Manager's Handbook, 3rd edition 2005 Materiale pe CD	Ghid de studii Ghid de examen Professional Risk Managers' Handbook

⁴ I Quantitative Analysis - 10 %, II Market Risk Measurement and Management - 25 %, III Credit Risk Measurement and Management - 30 %, IV Operational and Integrated Risk Management, Legal, Accounting, and Ethics - 25 %, V Risk Management in Investment Management – 10 %

⁵ Exam I: Finance Theory, Financial Instruments and Markets (25 %, 36 questions, 120 minutes), Exam II: Mathematical Foundations of Risk Measurement (20 %, 24 questions, 120 minutes), Exam III: Risk Management Practices (30 %, 36 questions, 90 minutes), Exam IV: Case Studies, PRMIA Standards of Best Practice, Conduct and Ethics, Bylaws (25 %, 24 questions, 60 minutes)

Organizația	GARP (http://www.garp.com/)	PRMIA (http://prmia.org/)
Formatul examenului	Întrebări cu variante multiple de răspuns. 140 întrebări Sesiuni de 2 - 2,5 ore	Întrebări cu variante multiple de răspuns. 120 întrebări
Punctaj de trecere	44%	49 % (examen I) 72% (examen IV)
Puncte de testare	66 de orașe în toată lumea	Aproximativ 4000 de puncte de testare în peste 140 de țări, prin sistemul de Pearson VUE
Certificări intermediare oferite	-	Examenele III și IV CFA, CIIA, CQF, Act., Fellow cross-over Examenele I, III și IV Actuarial Associates Examenele II, III, și IV CSI Financial Risk Management Graduate Examenele II și IV FRM cross-over

O altă direcție de acțiune a PRMIA Bucharest Chapter este promovarea ocupației de manager de risc. Codul ocupațiilor din România precizează existența specialiștilor în controlul riscului, a inspectorilor de risc și, din 2008⁶, a managerului sistemului de management al riscului. În vederea conceperii unei strategii performante, am încercat să identificăm stadiul actual al promovării acestei ocupații în România. Astfel, am adresat atât Ministerului Muncii, Familiei și Egalității de Șanse (MMFES), cât și Institutului Național de Statistică, o solicitare privind gradul de penetrare în România a ocupației de manager al sistemului de management al riscului. O altă întrebare adresată MMFES a fost legată de existența unei fișe a postului pentru ocupația mai sus menționată. Din păcate, nu am primit un răspuns la nici una din întrebările noastre.

Admitem că ocupații în domeniul managementului riscului au existat și înainte. Domeniul financiar bancar avea nevoie de analiști de risc de credit, iar în zona securității informaționale (a managementului riscului de securitate informațională) au existat ofițerii de securitate (Chief Information Security Officer) etc. Ceea ce lipsea din peisaj și, evident, va apărea și va câștiga un loc important în companii, mai ales acum, în contextul crizei economice la care suntem martori, va fi managerul de risc organizațional.

⁶ Prin Ordinul 170/2008 al MMFES a fost introdusă în România ocupația de Manager al sistemului de management al riscului, cod 242314.

Scepticismul nostru vis-à-vis de această orientare vine din faptul că, în multe situații, va fi o orientare forțată de împrejurări. Managerii se vor aștepta la o „carte de bucate” care să fie deschisă și să ofere soluția salvatoare. Se vor aștepta la minuni de la acești specialiști. Și, dacă se poate, fără a investi. Ce trebuie să înțeleagă top managementul este faptul că riscurile sunt evenimente viitoare, incerte, capabile să afecteze obiectivele organizației în caz că se produc. Iar sistemul de management al riscului se implementează pentru a răspunde la aceste evenimente, în cazul în care ele apar. Concluzia: managementul riscului cere sacrificiu financiar. Rolul managerului de risc va fi cel de evaluare a riscului și de propunere a unor măsuri de control care să se plieze perfect din punct de vedere al efortului pe acest risc (ex. pentru un eveniment care ar produce un impact de 100 RON, să nu se propună măsuri de control de 1000 RON).

Necesitatea realizării investițiilor străine directe în România

„**Investițiile străine directe** sunt fluxuri internaționale complexe care includ resurse financiare, tehnologice, de expertiză managerială și organizațională, pe care se grefează interesul de durată și controlul antreprenorial al firmei sau persoanei fizice investitoare cu scopul desfășurării unor activități productive într-o altă economie decât cea în care firma respectivă sau persoana este rezidentă”⁷.

Ca urmare a crizei financiare resimțită la nivelul economiei mondiale, unii producători de renume internațional, și-au redus volumul activităților desfășurate în anumite țări și urmăresc deja relocarea afacerilor lor în zone care prezintă riscuri reduse și oportunități mari.

România este considerată de către investitorii străini o țară care prezintă avantaje comparativ cu alte țări ale Uniunii Europene.

Pachetul care a constituit oferta României pentru investitorii străini a fost alcătuită în principal din:

- personal înalt calificat în domeniul de vârf;
- terenuri libere pentru construcții noi sau întreprinderi de stat care au fost privatizate prin vânzarea sau preluarea activelor în anumite condiții;
- costuri reduse de personal comparativ cu alte țări ale Europei.

O investiție străină se poate realiza prin una din formele:

- cumpărarea de acțiuni și/sau obligațiuni emise de o firmă/instituție din țara vizată pentru investiții;
- preluarea de către o firmă străină a unei societăți comerciale românești sau fuzionarea unei societăți comerciale românești cu o firmă străină;
- construirea unei filiale a unei firme străine în România;
- participarea la capital prin realizarea unei societăți mixte;
- încheierea de contracte de leasing sau franciză.

Pentru stimularea investițiilor străine, Guvernul României a adoptat o

⁷ Mazilu Anda, Munteanu Costea, Transnaționalele și competitivitatea, Editura economică, București, 1999, p. 17

serie de legi și Ordonanțe de Urgență, după cum urmează:

- Legea nr. 35/1991 – a investițiilor străine în România;
- Legea nr. 57/1993 – pentru modificarea și completarea Legii nr. 35/1991 privind regimul investițiilor străine în România;
- Legea nr. 71/1994 – de acordare a unor facilități investițiilor străine;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 31/iunie 1997 – privind abrogarea Legii nr. 35/1991 – a investițiilor străine în România și Legii nr. 71/1994 – de acordare a unor facilități investițiilor străine;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 92/ decembrie 1997 – privind stimularea investițiilor directe;
- Hotărârea de Guvern nr. 94/1998 privind aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 92/ decembrie 1997;
- Legea nr. 241/1998 – de stimulare a investițiilor străine;
- Ordonanța Guv. nr. 67/1999 – privind unele măsuri de stimulare a activității economice;
- Legea nr. 332/2001- a investițiilor cu impact semnificativ în economie;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 42/2002 privind încetarea aplicabilității unor facilități;
- Legea nr. 406/2002 – pentru aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 42/2002 privind încetarea aplicabilității unor facilități;
- Legea nr. 312/2005 – privind dobândirea dreptului de proprietate privată asupra terenurilor de către cetățenii străini și apatrizi, precum și de către persoanele juridice străine;
- Legea 36/2008 – privind unele măsuri pentru privatizarea Societății Comerciale “Automobile Craiova” – S.A.;

În realitate, pentru investitorii străini , mult mai importante decât facilitățile acordate de către statul român, sunt: siguranța politică, puterea de cumpărare a populației, nivelul corupției, stabilitatea legislativă, ieftinătatea și gradul de sindicalizare a forței de muncă.

Din punct de vedere al capitalului social subscris în perioada 1991 - decembrie 2007, investițiile realizate se împart în următoarele domenii: industrie

(49,0%), servicii profesionale (30,0%), transporturi (7,0%), comerț cu ridicata (6,0%), comerț cu amănuntul (4,0%), construcții (2,0%), turism (1,0%), agricultură (1,0%).

Din păcate pentru unele regiuni ale României, majoritatea investițiilor străine directe s-au concentrat în regiunea București-Ilfov.

Nivelul investițiilor străine directe în Regiunea Nord – Est

Regiunea Nord-Est este puternic influențată de dependența sa față de agricultură și este afectată de localizarea în apropierea granițelor cu Ucraina și Republica Moldova, precum și de caracterul montan a unei părți din teritoriului său.

La 1 ianuarie 2006, populația totală a regiunii Nord - Est era de 3.734.946 locuitori, reprezentând 17,3 la sută din populația totală a țării. Ca număr de locuitori, regiunea ocupă locul întâi pe țară. Ponderea populației urbane în total populație este de 43,6 la sută, iar a celei rurale de 56,4 la sută” (Datele au fost preluate din Programul Operațional Regional 2007- 2013 - MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI LOCUINȚELOR).

Pentru atragerea investițiilor străine în regiunea Nord - Est este necesară o promovare intensă care să evidențieze avantajele specifice: poziție geografică; resurse umane; căi de comunicație importante (aeroporturile: Iași, Bacău, Suceava); existența cadrului necesar pentru cooperare economică interregională și transfrontalieră; valori culturale.

Disparitățile între regiuni au crescut în timp, devenind o caracteristică a economiei României, cu concentrarea creșterii economice în jurul capitalei țării noastre, în timp ce unele zone ale țării înregistrează o clară rămânere în urmă. Principalele cauze ale acestei situații, sunt:

- 1 dependența ridicată a creșterii economice față de volumul investițiilor străine directe și concentrarea de până acum a investițiilor străine în zona capitalei în proporție de aproximativ 60%, pe când în celelalte șapte regiuni de dezvoltare, investițiile străine reprezintă aproximativ 40 % din

totalul investițiilor străine directe de la nivel național;

- 2 lichidarea majorității vechilor întreprinderilor necompetitive din sectorul industriei grele, care nu au fost întotdeauna înlocuite (în special în anumite zone din estul țării) cu IMM-uri orientate către cerințele pieței;
- 3 migrarea masivă a forței de muncă, în special din zonele predominant agricole ale țării, dar și ca urmare a restructurării industriale și a eșecului înlocuirii locurilor de muncă pierdute în industrie cu altele în celelalte sectoare economice, determinând o importantă perturbare a structurii economice a orașelor și județelor afectate.

Investițiile străine în România s-au orientat în funcție de accesibilitatea la piețele vestice și de caracterul urban al zonelor vizate, inclusiv existența unui nivel adecvat de facilități și servicii pentru expatriați.

Prezența investițiilor străine directe are un efect pozitiv pe piața muncii în regiuni, prin creșterea constantă a cererii pentru calificarea forței de muncă și prin dezvoltarea serviciilor (ex. specializarea companiilor de recrutare). Disponibilitatea forței de muncă înalt calificată este un important factor al localizării investițiilor. Pe măsură ce transferul activităților productive și creative către România se intensifică, cererea de forță de muncă înalt calificată va crește.

Romania este o țară atractivă pentru investitorii străini.

Creșterea susținută a fluxurilor de investiții străine directe ISD (5.183 milioane euro în 2004, 5.213 milioane euro în 2005 și 9.082 milioane euro în 2006 (creștere cu +74,24% în raport cu anul 2005) constituie un argument în acest sens.

Printre factorii pozitivi care au contribuit la această evoluție se enumeră:

integrarea în Uniunea Europeană, la 1 ianuarie 2007;

aderarea la NATO;

climatul politico-juridic stabil.

În bibliografia specifică domeniului economic sunt prezentate o serie de opinii pro și contra cu privire la **investițiile străine directe**.

Rolul investițiilor străine directe:

Pe lângă producția de bunuri și servicii, investițiile străine directe realizează:

- Infuzie de capital străin;
- Introducerea de tehnologii noi;
- Asigurarea de piețe de desfacere a produselor sau serviciilor;
- Introducerea de metode eficiente de management;
- Îmbunătățirea standardului de viață;
- Noi locuri de muncă.

Critici aduse investițiilor străine directe:

- Firmele care realizează investiții străine directe utilizează practici restrictive pentru a limita intrarea de noi firme în domeniul respectiv de activitate;
- În cazul firmelor care realizează investiții de portofoliu, retragerile masive de capital pot crea dezechilibre pe piața financiară;
- Societățile multinaționale solicită țărilor gazdă aplicarea standardelor de mediu la un nivel redus;
- Beneficiile fiscale sperate de țările gazdă pot fi micșorate prin sistemul prețurilor de transfer;
- Șomajul pe termen scurt scade, dar pe termen lung poate crește, datorită re tehnologizărilor care conduc la restructurări de personal și mai ales în cazul relocării investițiilor în alte zone sau țări sau în alte țări.

Concluzii:

Ca element catalizator al dezvoltării economice, investițiile străine directe prezintă o serie de avantaje:

- valorificarea resurselor locale în scopul dezvoltării economice regionale;
- avantaje față de alte surse de finanțare externă (la care statul trebuie să asigure partea de cofinanțare, sau comparativ cu împrumuturile externe care trebuie rambursate);
- creșterea calității vieții pentru persoanele care alcătuiesc forța de muncă locală și respectiv pentru beneficiarii noilor investiții;
- creșterea veniturilor la bugetele locale ale zonelor unde se realizează noile investiții străine, prin colectarea de impozite și taxe;
- întărirea cursului de schimb al monedei naționale;
- creșterea competitivității regionale.

Drd. Luminița Burlacu (Nazare)

